

фундаментальних; 4) забезпечення цілісності професійної освіти шляхом міждисциплінарних зв'язків та постдисциплінарного синтезу; 5) конструювання і моделювання математичних об'єктів як методологічної основи розробки технології навчання; 6) проектування інноваційних технологій навчання та систем управління якістю навчання; 7) впровадження навчально-методичних комплексів (НМК) і електронних НМК, використання Інтернет-ресурсів для дидактичної та методичної підтримки НМК дисципліни, 8) організація навчально-дослідницької діяльності студентів у процесі вивчення математичних дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гончаренко С. Методологічні знання як виявлення фундаменталізації професійної підготовки вчителя / С. Гончаренко, В. Кушнір, Г. Кушнір // Шлях освіти. – 2007. – № 3 (45). – С. 2–8.
2. Гончаренко С. Методологічні особливості наукових поглядів на педагогічний процес / С. Гончаренко, В. Кушнір, Г. Кушнір // Шлях освіти. – 2008. – № 4(50). – С. 2–9.
3. Козлова О. Адаптивний та біфуркаційний розвиток освітніх систем / О. Козлова // Вища освіта України. – 2003. – № 2. – С. 59–64.
4. Кочубей Н. Освіта: постнекласична трансформація / Н. Кочубей // Вища освіта України. – 2003. – № 3. – С. 70–75.
5. Меморандум міжнародного симпозиума ЮНЕСКО // Высшее образование в России. – 1994 – № 4. – С. 4–6.
6. Мордкович А. Г. Профессионально-педагогическая направленность специальной подготовки учителя математики в педагогическом институте: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / А. Г. Мордкович. – М.: АПН СССР, 1987. – 355 с.
7. Моторіна В. Г. Дидактичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів математики у вищих педагогічних навчальних закладах: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / В. Г. Моторіна. – Харків: ХДПУ ім. Г. С. Сковороди, 2004. – 512 с.
8. Педагогіка вищої школи: підручник: за ред. Д. В. Чернілевського / Д. В. Чернілевський, І. С. Гамрецький, О. А. Зарічанський, І. М. Луцький та ін. – Вінниця: АМСКП, Глобус-Прес, 2010. – 408 с.

УДК 378.013

О. В. ШУКАТКА

**КОМПОНЕНТИ ТА РІВНІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ В КОНТЕКСТІ МОДЕЛІ
ЇЇ ФОРМУВАННЯ НА ЗАСАДАХ АКСІОЛОГІЇ**

Окреслено структурні компоненти, визначено основні критерії та показники сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх економістів за трьома рівнями. Розроблено модель, в якій відображені основні ознаки, структурно-функціональні та причинно-наслідкові зв'язки між елементами аналізованих процесів формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх економістів на засадах аксіологічного підходу.

Ключові слова: критерії, компоненти, показники, рівні, економісти, модель, здоров'язбережувальна компетентність.

О. В. ШУКАТКА

**КОМПОНЕНТЫ И УРОВНИ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩЕЙ
КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ЭКОНОМИСТОВ В КОНТЕКСТЕ
МОДЕЛИ ЕЕ ФОРМИРОВАНИЯ НА ОСНОВАХ АКСИОЛОГИИ**

Указаны структурные компоненты, определены основные критерии и показатели сформованности здоровьесберегающей компетентности будущих экономистов за тремя уровнями. Разработана модель, в которой отобразены основные признаки, структурно-функциональные и причинно-следственные связи между элементами анализируемых процессов формирования здоровьесберегающей компетентности будущих экономистов на основе аксиологического подхода.

Ключевые слова: критерии, компоненты, показатели, уровни, экономисты, модель, здоровьесберегающая компетентность.

COMPONENTS AND LEVELS OF THE HEALTHPRESERVATION COMPETENCE OF FUTURE ECONOMISTS IN TERMS OF THE FORMATION MODEL ON THE BASIS OF THE AXYOLOGICAL APPROACH

The article develops the idea and definition of the main structural components, the main criteria and indices of the healthpreservation competence of the future economists according to three levels. The model which contains the main indications, structural, functional and consequential relations between the elements of the analysed processes of the healthpreservation competence formation of the future economists on the basis of axiological approach is presented.

Keywords: *criteria, components, indices, levels, economists, model, healthpreservation competence.*

Реалії сьогодення засвідчують, що в Україні склалася критична ситуація зі станом здоров'я підрастаючого покоління – майже 60% юнаків та дівчат мають низький рівень фізичного розвитку і здоров'я. Тому проблема збереження здоров'я відображена в багатьох державних документах: Основах законодавства України про охорону здоров'я, Концепції розвитку охорони здоров'я населення України, Концепції освіти з напрямку «Безпека життя і діяльності людини», Концепції формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді, Міжгалузевій комплексній програмі «Здоров'я нації» на 2002–2011 роки, Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту та ін.

У ході аналізу сучасних педагогічних досліджень встановлено, що особлива увага науковців приділяється теоретичним і практичним аспектам формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки студентів у вищій школі (Н. Башавець [1], В. Бобрицька [2], Д. Воронін [4], Н. Соловйова [6] та ін.). Однак кожне дослідження має певну специфіку, що обумовлюється напрямом професійної підготовки студентів [1; 2], засобами формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців [4], компонентним складом, критеріями і показниками сформованості цього феномена.

Метою статті є конкретизація компонентів, критеріїв, показників і рівнів сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх економістів.

На основі аналізу ключових освітніх компетентностей і з метою цілеспрямованого формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх економістів визначені наступні її структурні компоненти.

1. *Компетентності ціннісно-сміслової орієнтації (мотиваційно-аксіологічна складова)*, які пов'язані з мотивацією здорового способу життя, сформованими інтересами, потребами та ціннісними орієнтирами студента щодо здоров'язбереження на основі вміння визначати цільові та смислові установки для своїх дій і вчинків, приймати рішення з метою визначення індивідуальної освітньої траєкторії для реалізації власної програми збереження здоров'я.

2. *Когнітивні компетентності (когнітивна складова)*, що виявляються у розширенні та структуризації накопичених знань валеологічного спрямування (валеограмотність) та фізичної культури. Вони визначаються рівнем поінформованості та обізнаності майбутнього економіста з таких питань:

– наукових засад соціальних, суспільних, екологічних явищ і традицій стосовно безпеки життєдіяльності та збереження здоров'я людини;

– основ здорового способу життя особистості й ефективних способів здоров'язберігаючої діяльності;

– розширення знань з питань збереження здоров'я та впливу на нього негативних факторів (зовнішнього середовища, способу життя, здоров'яруйнівних чинників у професійній діяльності економіста);

– духовно-етичних і культурологічних компетентностей у побутовій і культурно-дозвільній сфері (наприклад, дотримання норм здорового способу життя, знання небезпеки куріння, алкоголізму, наркоманії, СНІДу; знання і дотримання правил особистої гігієни; фізична культура людини, свобода і відповідальність вибору способу життя й організації вільного часу тощо).

3. *Навчально-пізнавальні компетентності (гносеологічна складова)*, що є сукупністю компетенцій студента у сфері навчальної, репродуктивної та продуктивної пізнавальної діяльності, за допомогою якої:

- формуються наукові знання і вміння самостійно шукати, аналізувати й відбирати необхідну інформацію, співвіднесену з реальними способами збереження здоров'я;
- відбувається постановка пізнавальних завдань збереження здоров'я та нестандартного вирішення проблемних ситуацій щодо вибору здорового способу життя, реалізується інтелектуальна активність для здоров'язберігаючої діяльності;
- формуються креативні навички організації цілепокладання, планування, аналізу, рефлексії, самооцінки здоров'язберігаючої діяльності;
- набувається продуктивний досвід, що демонструє здатність майбутнього економіста застосовувати отримані знання та вміння у сфері збереження здоров'я;
- здійснюється дослідницько-експериментальна діяльність у моделюванні й використанні різних форм і методів збереження здоров'я.

4. *Комунікативні компетентності (соціально-комунікативна складова)*, які об'єднують знання способів і наявність практики взаємодії з оточуючими, кроскультурного спілкування з метою обміну інформацією з питань збереження здоров'я та здорового способу життя для створення власної моделі здоров'язберігаючої діяльності майбутнього економіста; соціальна мобільність в організації здорового способу життя.

5. *Професійно-діяльнісна здоров'язберігаюча компетентність (операційно-технологічна складова)*. У світлі нашого дослідження цей вид компетентності означає:

- виявлення функціональної грамотності та досвіду здоров'язбереження в ситуаціях професійної діяльності майбутнього економіста, котрий піклується про своє здоров'я й опановує необхідні для життя в сучасному суспільстві навички здоров'язберігаючої активності;
- професійно-прикладну фізичну підготовку з урахуванням здоров'язберігаючої діяльності;
- орієнтацію в різних видах здоров'язберігаючої діяльності, її планування, проектування, моделювання, прогнозування у зв'язку з майбутньою професійною діяльністю економіста;
- оволодіння новими способами рухової активності та фізкультурно-оздоровчої діяльності, щоб запобігти виникненню професійних захворювань та зміцнити власне здоров'я.

6. *Компетентність особисто-поведінкового самовдосконалення (поведінкова складова)*, яка спрямована на освоєння способів фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку майбутнього економіста, емоційної саморегуляції і самопідтримки, що відображається в таких діях студентів:

- безперервному самопізнанні, розвитку необхідних сучасній людині особистих якостей, формуванні культури здоров'я і здорового способу життя (правила особистої гігієни, турбота про власне здоров'я, внутрішня екологічна культура, валеологічне мислення, комплекс якостей, пов'язаних з основами безпечної життєдіяльності особи);
- виявленні впевненості у собі стосовно здоров'язберігаючої діяльності;
- розумінні сенсу здорового способу життя.

Таким чином, комплексне формування всіх компонентів здоров'язберігаючої компетентності студента відіграє метапредметну багатофункціональну роль, що виявлятиметься не тільки в процесі здобуття вищої освіти, а й у майбутній професійній діяльності економіста і його особистому житті.

Критеріями визначення здоров'язбережувальної компетентності майбутніх економістів визначені:

- сформованість мотивації студентів до здоров'язбережувальної діяльності на засадах сформованих ціннісних орієнтацій;
- валеограмотність майбутніх економістів;
- рівень професійно-прикладної фізичної підготовки студентів з використанням комплексу спеціально розроблених вправ спрямованих на профілактику професійних захворювань для формування валеоготовності майбутніх економістів;
- вміння організувати самостійну роботу для здоров'язбережувальної діяльності.

З метою визначення сформованості здоров'язберігаючої компетентності майбутніх економістів встановлено три рівні (високий, середній і низький), в яких відображено показники кожного її компонента.

Високий рівень здоров'язберігаючої компетентності характеризується такими показниками:

– у студента наявний високий рівень сформованості мотивів здорового способу життя; ціннісне відношення до власного здоров'я виявляється в наявності індивідуальної програми збереження здоров'я, що розроблена за допомогою фахівців-тренерів і реалізується шляхом активної фізичної підготовки не тільки на заняттях фізичного виховання, а й завдяки участі у спортивних секціях, в активних самостійних заняттях фізичними вправами;

– студент володіє достатнім багажем накопичених знань валеологічного спрямування та фізичної культури; виявляє високий рівень поінформованості та обізнаності з наукових засад соціальних, суспільних, екологічних явищ і традицій стосовно збереження здоров'я людини й основ здорового способу життя особистості, ефективних способів здоров'язберігаючої діяльності, що є показником високого рівня валеограмотності майбутнього економіста;

– гносеологічна складова високого рівня здоров'язберігаючої компетентності майбутнього економіста визначається всебічними знаннями реальних способів здоров'язбереження, що зумовлюється активними пошуками інформації з вирішення проблемних ситуацій стосовно вибору здорового способу життя (активна участь у соціально-психологічних тренінгах з питань безпеки життєдіяльності, систематичне читання валеологічної літератури з проблем збереження здоров'я, пошуки й аналіз різних програм фізичного вдосконалення, здорового харчування тощо);

– у студента сформований творчий підхід до визначення мети активного фізичного навантаження з урахуванням професійно-прикладної фізичної підготовки; здійснюється планування, дослідницько-експериментальна діяльність стосовно наукового підходу до моделювання та використання різних форм і методів здоров'язбереження;

– студент проводить систематичний аналіз і самооцінку власної здоров'язберігаючої діяльності, виявляє здатність самостійно застосовувати отримані валеологічні знання та вміння з практики цільового використання фізичних навантажень у напрямі збереження здоров'я;

– одним із напрямів активного міжкультурного спілкування є обмін інформацією з питань збереження здоров'я та здорового способу життя з метою створення власної моделі здоров'язберігаючої діяльності;

– студент добре орієнтується в різних видах здоров'язберігаючої діяльності, бере активну участь у соціальних акціях в організації здорового способу життя (забігах, кроссах, змаганнях тощо);

– у змодельованих ситуаціях професійної діяльності майбутнього економіста студент виявляє високий рівень функціональної грамотності з використання фізичної активності та навичок здоров'язберігаючої активності;

– усвідомлюючи певні негативні впливи особливостей професійної діяльності майбутніх економістів, студент планує, проектує, моделює, прогнозує власний професійний розвиток з урахуванням здоров'язберігаючої діяльності;

– студент виявляє прагнення до особисто-поведінкового самовдосконалення стосовно збереження здоров'я, демонструючи комплекс якостей, пов'язаних з основами безпечної життєдіяльності (категорично негативне ставлення до паління, вживання алкоголю та психотропних речовин) й активним здоров'язберігаючим спрямуванням на основі турботи про власне здоров'я, що чітко визначає сенс здорового способу життя майбутнього економіста.

Середній рівень здоров'язберігаючої компетентності характеризується такими показниками:

- у студента не визначені чіткі мотиви здорового способу життя;
- у нього немає індивідуальної програми збереження здоров'я, що свідчить про недостатню сформованість ціннісного ставлення до власного здоров'я;
- хоча такий студент сумлінно ставиться до фізичної підготовки на заняттях фізичного виховання, однак він лише кілька разів буває у тренажерному залі й періодично (безсистемно) займається фізичними вправами самостійно;

- студент має несистематизовані знання валеологічного спрямування, визначається середнім рівнем обізнаності з питань традицій стосовно здорового способу життя особистості та деяких способів здоров'язберігаючої діяльності (загартовування, водні процедури, аеробіка);
- періодично цікавиться інформацією з питань здорового способу життя (читає популярну літературу стосовно здорового харчування, активного відпочинку тощо);
- епізодичне активне фізичне навантаження (туристичні походи, плавання, спортивні ігри) призводить до незадоволення його наслідками (наприклад, виникнення больових явищ у м'язах) та періодично спонукає студента до планування систематичного використання різних форм і методів збереження здоров'я, хоча, здебільшого, ці плани реалізуються протягом 1–2 тижнів, що не сприяє упровадженню систематичної практики цільового використання фізичних навантажень стосовно збереження здоров'я, аналізу та самооцінки власної здоров'язберігаючої діяльності;
- інформація з питань збереження здоров'я, якою цікавиться студент, обмежується лише популярними дієтами;
- проблема створення власної моделі здоров'язберігаючої діяльності майбутнього економіста не є предметом роздумів студента;
- студент епізодично бере участь у соціальних акціях з організації здорового способу життя (забігах, кросах, змаганнях тощо);
- функціональна професійно-прикладна валеологічна грамотність щодо прояву здоров'язберігаючої активності у фаховій діяльності потребує вдосконалення і систематизації;
- студент не пов'язує власний професійний розвиток із здоров'язберігаючою діяльністю;
- усвідомлюючи певні негативні впливи особливостей професійної діяльності економістів, студент сподівається на те, що зможе «поправити» своє здоров'я за допомогою санаторіїв та щорічного відпочинку в майбутньому;
- самовдосконалення цієї групи студентів стосовно збереження здоров'я обмежується лояльним ставленням до паління та епізодичним вживанням алкоголю, категоричним запереченням використання психотропних наркотичних речовин;
- здоров'язбережувальна діяльність не визначається сенсом способу життя майбутнього економіста.

Низький рівень здоров'язберігаючої компетентності майбутнього економіста має такі ознаки:

- у студента відсутні мотиви здорового способу життя і ціннісне ставлення до власного здоров'я;
- заняття з фізичного виховання студенти здебільшого пропускають, не вважаючи їх необхідними для отримання фахової кваліфікації; вони лише кілька разів відвідують спортивні секції чи інші заклади для фізичного вдосконалення організму;
- підготовку з дисциплін валеологічного спрямування та фізичного виховання студенти вважають чимось другорядним порівняно з вивченням фахових дисциплін;
- студенти не цікавляться інформацією про наукові засади соціальних, суспільних, екологічних явищ і традицій стосовно збереження здоров'я людини й основ здорового способу життя особистості, ефективних способів здоров'язбережувальної діяльності, відтак виявляють низький рівень валеограмотності;
- знання реальних способів збереження здоров'я обмежуються рекомендаціями лікарів з питань лікування хвороб;
- участь у соціально-психологічних тренінгах з проблем безпеки життєдіяльності обмежується роллю пасивно-іронічного спостерігача;
- студент ніколи не проводить аналізу і самооцінки власної здоров'язберігаючої діяльності, не використовує спеціальних форм і методів збереження здоров'я, не цікавиться літературою стосовно питань збереження здоров'я, не пов'язує майбутню професійну діяльність з проблемами збереження здоров'я;

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

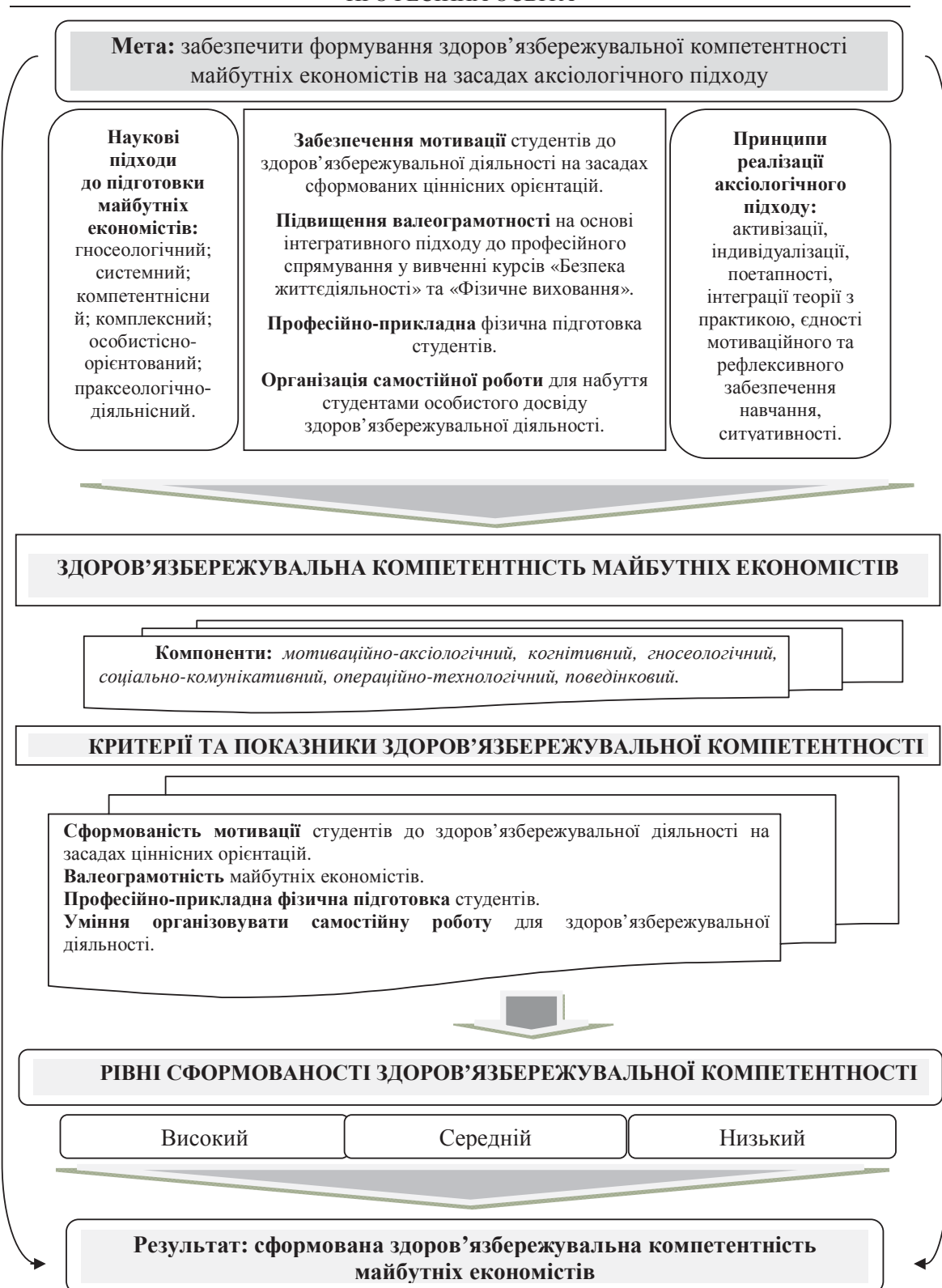

Рис. 1. Модель формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх економістів на засадах аксіологічного підходу.

- студент уникає участі в соціальних акціях з організації здорового способу життя (забігах, кросах, змаганнях тощо);
- ніколи не замислюється над поєднанням професійної діяльності з проблемою здоров'язбереження, тому професійно-прикладна фізична підготовка студента має низький рівень;
- студент не виявляє прагнення до особисто-поведінкового самовдосконалення стосовно збереження власного здоров'я (палить, споживання алкоголю не вважає поганою звичкою, вже має досвід вживання психотропних речовин);
- вважає турботу про здоров'я справою лікарів, а тому його життєдіяльність не відзначається здоров'язберігаючим спрямуванням.

Конкретизовані структурні складові здоров'язбережувальної компетентності, критерії, рівні сформованості та показники визначення кожного рівня дають змогу відобразити їх взаємозв'язок і взаємозалежність у розробленій моделі формування здоров'язбережувальної компетенції майбутніх економістів на засадах аксіологічного підходу (рис. 1). У процесі розробки моделі ми взяли за основу тлумачення її сутності в енциклопедично-довідковій літературі.

Модель (лат. *modulus* – міра, зразок) розуміється як уявна або матеріально реалізована система, котра відображає, відтворює або імітує будову і дію якого-небудь об'єкта дослідження (природного чи соціального), використовується для одержання нових знань про нього [3, с. 683], оскільки здатна змінювати його так, що її вивчення дає нову інформацію [5, с. 516].

У моделі відображено поєднання мети і результату забезпечення формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх економістів на засадах аксіологічного підходу.

Для досягнення поставленої мети були визначені педагогічні умови: забезпечення мотивації студентів до здоров'язбережувальної діяльності на засадах сформованих ціннісних орієнтацій; підвищення валеограмотності на основі інтегративного підходу до професійного спрямування у вивченні курсів «Безпека життєдіяльності» і «Фізичне виховання»; професійно-прикладна фізична підготовка студентів; організація самостійної роботи для набуття студентами особистого досвіду здоров'язбережувальної діяльності.

У реалізації визначених педагогічних умов використовувалися такі наукові підходи до підготовки майбутніх економістів: гносеологічний; системний; компетентнісний; комплексний; особистісно-орієнтований; праксеологічно-діяльнісний. Оскільки метою дослідження є забезпечення формування здоров'язбережувальної компетенції майбутніх економістів на засадах аксіологічного підходу, то в моделі конкретизовані принципи реалізації аксіологічного підходу: активізації, індивідуалізації, поетапності, інтеграції теорії з практикою, єдності мотиваційного та рефлексивного забезпечення навчання, ситуаційності.

У моделі відображено, що результатом реалізації наукових підходів до підготовки майбутніх економістів, визначених педагогічних умов на основі дотримання принципів реалізації аксіологічного підходу є сформована у студентів здоров'язбережувальна компетентність, компонентами якої є мотиваційно-аксіологічна, когнітивна, гносеологічна, соціально-комунікативна, операційно-технологічна, поведінкова складові.

Сформованість здоров'язбережувальної компетентності майбутніх економістів визначалася за такими критеріями: сформованість мотивації студентів до здоров'язбережувальної діяльності на засадах ціннісних орієнтацій; валеограмотність майбутніх економістів; професійно-прикладна фізична підготовка студентів; уміння організувати самостійну роботу для здоров'язбережувальної діяльності. Зміст показників кожного критерію сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх економістів встановлювався за трьома рівнями: високим, середнім і низьким.

Обґрунтування компонентів, критеріїв, показників і рівнів сформованості здоров'язбережувальної компетентності студентів, яка формується у процесі реалізації визначених педагогічних умов, потребує експериментальної перевірки на практиці, що здійснювалося в ході експериментального дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Башавець Н. А. Теоретико-методичні засади формування культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації студентів вищих економічних навчальних закладів: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Наталія Андріївна Башавець. – Одеса, 2012. – 555 с.
2. Бобрицька В. І. Теоретичні і методичні основи формування здорового способу життя у майбутніх учителів у процесі вивчення природничих наук: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Валентина Іванівна Бобрицька. – К., 2006. – 470 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
4. Воронін Д. Є. Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих навчальних закладів засобами фізичного виховання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Дмитро Євгенович Воронін. – Херсон, 2006. – 225 с.
5. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
6. Соловьева Н. И. Здоровьесберегающая система образования в обеспечении формирования культуры здорового образа жизни учащихся: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Наталья Ивановна Соловьева. – Ставрополь, 2005. – 195 с.

УДК 001.8:37.013:378.663-057.4

Р. В. СОПІВНИК

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИХОВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ**

Обґрунтовано методологічні засади виховання лідерських якостей студентів – майбутніх фахівців АПК. Виокремлено чотири складові, які забезпечують методологічний базис формування лідерських якостей студентів: перша – це філософські системи, включає екзистенціалізм та ноосферогенез; друга – теорії та концепції (диспозиційна теорія, теорія лідерських рис, ситуативна теорія лідерства, теорія дистрибутивного лідерства); третя включає найбільш важливі методологічні принципи та підходи; четверта – окремі методики і методи.

Ключові слова: методологія, методологічні підходи, принципи, теорії лідерства, лідер агропромислового комплексу

Р. В. СОПІВНИК

**МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ВОСПИТАНИЯ ЛИДЕРСКИХ КАЧЕСТВ
БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА**

Обоснованы методологические основы воспитания лидерских качеств студентов – будущих специалистов АПК. Выделено четыре составляющие, которые обеспечивают методологический базис формирования лидерских качеств студентов: первая – философские системы, содержит экзистенциализм и ноосферогенез; вторая – теории и концепции (диспозиционная теория, теория лидерских черт, ситуационная теория лидерства, теория дистрибутивного лидерства); третья содержит наиболее важные методологические принципы и подходы; четвертая – отдельные методики и методы.

Ключевые слова: методология, методологические подходы, принципы, теории лидерства, лидер агропромышленного комплекса

R. V. SOPIVNYK

**METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE LEADERSHIP QUALITIES
EDUCATION OF FUTURE SPECIALISTS OF THE AGRICULTURAL COMPLEX**

The article analyzes the methodological principles of education of the leadership qualities of the future specialists of the agricultural complex. Four components that provide a methodological basis for the development of leadership qualities of students are distinguished. The first component comprises philosophical systems which include existentialism and noosphere genesis. The second component consists of theories and concepts (disposition theory, the theory of leadership qualities, situational theory, the theory of distributive